

חולין כ"ד

משנה

הדינים הכשרים בפרה פסולים בעגלה, והכשרים בעגלה פסולים בפרה.

גמרא

תנו רבנן, פרה כשרה בשחיטה ופסולה בעריפה. עגלה כשרה בעריפה ופסולה בשחיטה. נמצאת כשר בפרה פסול בעגלה, כשר בעגלה פסול בפרה. שואלת הבריתא, אולי נלמד בקל וחומר שפרה תהיה כשרה בעריפה: ומה עגלה שלא הוכשרה בשחיטה כשרה בעריפה, פרה שהוכשרה בשחיטה אינה דין שהוכשרה בעריפה? לזה אמר הכתוב: "ושחט" ואמר "חוקה" לומר שרק בשחיטה ולא בעריפה.

דורשים קל וחומר גם במקום שנאמר שואלת הגמרא, האם בכל מקום שנאמר "חוקה" המשמעות היא לעכב, ולא ניתן

לרבות דבר בקל וחומר, והרי לגבי יום הכפורים נאמר "חוקה" בתחילת הפרשה ובסופה, ושנינו, אם לא היה כתוב "וַעֲשֶׂהוּ חֲטָאת" היינו אומרים, ומה במקום שלא קדש הגורל כגון קיני זבים ויולדות שאם עשה גורל אינו קובע מי לחטאת ומי לעולה ויכול לשנות, ואם אמר בפיו 'זה לחטאת וזה לעולה' ולאחר מכן שינה פסול¹⁸⁴. קל וחומר שבשעירים שהגורל קובע לקדשם, יהיו קדש השם? לכך נאמר: "וַעֲשֶׂהוּ חֲטָאת" שאין קריאת השם על ידי הכהן הגדול קובע אלא הגורל קובע מי מהשעירים חטאת לה'. הרי שלומדים קל וחומר גם במקום שנאמר "חוקה"? עונה הגמרא, באמת הסיבה שממעטים בעגלה שחיטה מהכתוב "הַעֲרֹפֶה", זאת בעריפה ואין אחרת בעריפה. שואלת הבריתא ונלמד שעגלה כשרה בשחיטה, ומה פרה שלא הוכשרה בעריפה כשרה בשחיטה, עגלה שכשרה בעריפה קל וחומר שכשרה בשחיטה? לזה הכתוב כפל וכתב שוב: "הַעֲגֹלָה" לומר דוקא בעריפה ולא בשחיטה.

משנה

184 שנאמר 'מוצא שפתיך תשמור', אלמא השם קובע ואם שינה החטאת למעלה ועולה למטה. רש"י.

הדברים המכשירים בכהנים פוסלים בלויים, והמכשירים בלויים פוסלים בכהנים.

גמרא

תנו רבנן, כהנים נפסלים על ידי מומים, ואין נפסלים בשנים אלא כל זמן שעובדים כשרים. לויים אין מומים פוסלים בהם, ושנים פוסלים בהם, אם הוא צעיר מגיל שלשים ויותר מכן חמישים. נמצא כשר בכהנים פסול בלויים, כשר בלויים פסול בכהנים.

מומים פוסלים בכהנים ולא בלויים שואלת הגמרא, מנין למדים זאת? ומביאה ושנים רק בלויים

דתנו רבנן, מהו שנאמר: "זאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם?" לפי שנאמר: "וּמִבְּן חֲמִשִּׁים שָׁנָה יָשׁוּב" למדנו שהשנים פוסלים בלויים. יכול נלמד מן הדין שמומים יפסלו בהם, ומה כהנים שאין השנים פוסלין בהן מומין פוסלין בהן, לויים שהשנים פוסלים בהם קל וחומר שמומים יפסלו בהם? לכך נאמר: "זאת אֲשֶׁר לְלוֹיִם" מלמד שאין דבר אחר פוסל בלויים. יכול נלמד מן הדין שכהנים יפסלו בשנים, ומה לויים שאין מומים פוסלים בהם שנים פוסלים בהם, כהנים שהמומים פוסלים בהם קל וחומר ששנים יפסלו בהם? תלמוד לומר "אֲשֶׁר לְלוֹיִם" ולא אשר לכהנים. יכול אף בשילה ובבית עולמים שאין עבודת לויים אלא שוערים ומשוררים, יפסלו בשנים? תלמוד לומר: "לְעִבְדַּת עֲבֹדָתָהּ וְעִבְדַּת מִשְׁאֵל בְּאֹהֶל מוֹעֵד" לא אמרתי אלא בזמן שהעבודה בכתף.

מבן עשרים וחמש ללמוד הלכות מביאה הגמרא שמצינו סתירה בפסוקים, אם תחילת גיל העבודה בלויים הוא מבן עשרים

וחמש או מבן שלשים! הא כיצד? מבן עשרים וחמש ללמוד הלכות עבודה ושלשים לעבודה. מכאן לתלמיד שלא ראה סימן יפה במשנתו חמש שנים שלומד ושוכחו, שוב אינו רואה. רבי יוסי אומר, שלש שנים צריך שיהא רואה סימן יפה במשנתו, שנאמר: "ולגדלם שנים שלוש וכו' וללמדם ספר ולשון כשדים". והחולק סובר שלשון כשדים די שלש שנים כיון שהיא לשון קלה. והחולק סובר שרק במשכן היו צריכים חמש שנים כיון שעבודתה קשה¹⁸⁵.

185 להוריד המשכן: לפרק ולנטותו; להעמיד קרסיו וקרשיו, והשיר לקרבן בפה ובכלי. רש"י.

כהן זקן פסול לעבודה משיתחיל לרתות

תנו רבנן, כהן כשר לעבודה משיביא שתי שערות עד שיזקין, ומומים פוסלים בו. בן

לוי כשר לעבודה, מבן שלשים ועד בן חמשים, ושנים פוסלים בו. במה דברים אמורים? באהל מועד שבמדבר, אבל בשילה ובבית עולמים¹⁸⁶, אין נפסלים אלא בקול. אמר רבי יוסי, למדים כן מהכתוב¹⁸⁷: "וַיְהִי כְּאֶחָד לַמַּחְצְרִים וְלַמְשַׁחְרִים לְהִשְׁמִיעַ קוֹל אֶחָד". ואמר רבי אלעא בשם רבי חנינא, כהן זקן פסול לעבודה משיתחילו ידיו ורגליו לרתות מאין כח.

שנינו בברייתא, בעל קרי שטבל ולאחר מכן הטיל מים, טמא שמא יצא צחצוחי קרי עם מי הרגליים¹⁸⁸. רבי יוסי אומר, כל זה בחולה ובזקן, אבל בילד ובבריא טהור שלא נותר צחצוחי קרי. ואמר רבי אלעא בשם רבי חנינא, נחשב ילד כל שעומד על רגלו אחת וחולץ מנעלו ונועל מנעלו. אמרו עליו על רבי חנינא, שהיה בן שמונים שנה ועשה כן. אמר רבי חנינא, 'חמין ושמן שסכתני אמי בילדותי, הן עמדו לי בעת זקנותי'.

כהנים מתחילים לעבוד או משיביא¹⁸⁹ תנו רבנן, נתמלא זקנו, ראוי להיעשות ב' שערות או מגיל עשרים

שליח ציבור: לתקוע שופר, ולנדות, ולמנות פרנס, ולירד לפני התיבה ולישא את כפיו. מאימתי כשר לעבודה? משיביא שתי שערות. אמר רבי, אומר אני עד שיהא בן עשרים. אמר רב חסדא, טעמו של רבי, ממה שנאמר: "וַיַּעֲמִדוּ אֶת הַלְוִיִּם מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וּמַעְלָה לְנַצֵּחַ עַל מְלֶאכֶת בֵּית ה'". והחולק סובר שהכתוב מדבר דווקא בעבודות כבודות הצריכות ניצוח. שואלת הגמרא, והרי הכתוב מדבר על הלויים שבבית עולמים אין נפסלים אלא בקול? עונה הגמרא, שהכוונה בכתוב לכהנים, וכפי שאמר רבי יהושע בן לוי, בעשרים וארבעה מקומות נקראו כהנים 'לויים'¹⁸⁹, וזה אחד מהן.

תנו רבנן, נאמר: "אִישׁ מִזֶּרַע דְּדָרְתָם אֲשֶׁר יִהְיֶה בּוֹ מוֹם לֹא יִקְרַב וכו'", ממה שנאמר כאן "אִישׁ" אמר רבי אלעזר, קטן פסול לעבודה

186 ירושלים נקראת בית עולמים. שמשנחרבה – לא היתה אחריה היתר לשאר מקומות, אבל קדושת שילה היתה אחריה היתר לבמות כל ימי נוב וגבעון. רש"י.

187 עמוד ב'.

188 ושכבת זרע מטמאה בכל שהוא אפילו בכעין חרדל, כמשנה נדה (מ.). רש"י.

189 או על שם שהם משבט לוי, ואני שמעתי שלויים הוא לשון שְׁמֻשִׁים, כמו "וילוו עליך וישרתוך". רש"י.

ואפילו תם. מאימתי כשר לעבודה? משיביא שתי שערות. אבל מנהג
הכהנים שאין מניחים לעבוד עד גיל עשרים. ויש אומרים, שזו שיטת
רבי שאין מתחיל לעבוד אלא מגיל עשרים, ולהשמיע שגם הוא לא
פסל מדרבנן, אלא שכך מנהג הכהנים. ויש אומרים, של רבי מדרבנן
פסול אפילו בדיעבד עד שיהא בן עשרים, ומה ששנינו שאין אחיו
הכהנים מניחים אותו, הכוונה שלחכמים לא מניחים לו לכתחילה לעבוד
ובדיעבד כשר.

משנה

הטהור בכלי חרש טמא בכל הכלים, הטהור בכל הכלים טמא בכלי
חרש.

גמרא

תנו רבנן, כלי חרס שנפלה טומאה לאוירו ולא נגעה טמא, ואם לא נפלה
לתוכו אלא נגעה מגבו טהור. ובשאר הכלים, אם נפלה טומאה לאוירם
טהורים, ואם נגעה מגבם טמאים. נמצא טהור בכלי חרש טמא בכל
הכלים, טהור בכל הכלים טמא בכלי חרש.

כלי חרס נטמא ומטמא באוירו ומביאה הגמרא את המקור להלכה. דתנו
רבנן, נאמר: "וְכֹל כְּלֵי חָרֶשׁ אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם
אֶל תּוֹכּוֹ" ואף על פי שלא נגע. או אינו אלא אם כן נגע? רבי יונתן בן
אבטלמוס אומר, גם בטומאת אוכלים נאמר: "כֹּל אֲשֶׁר יִפֹּל מֵהֶם אֶל תּוֹכּוֹ וְטָמֵא",
כשם ששם נטמאים גם אוכלים ומשקים הנתונים באוירו, אף תוכו
האמור בעניין הורדת טומאה לכלי, נטמא אף על פי שלא נגע בו. ואמר
רבי יונתן, למדנו שאוכלים שבאויר הכלי נטמאים, שכן אמרה התורה
שכל מה שבתוכו יטמא, ואפילו מלא חרדל שהגרעינים שבאמצע
נטמאים מן האויר¹⁹⁰.

190 ואי אתה יכול לומר שזה מטמא את זה, שהרי אין כביצה בכל אחד! ועוד: אין אוכל מטמא אוכל! ועוד: אם כן זה שני וזה שלישי והשלישי לא יעשה רביעי לטמא את האמצעים. רש"י.